

**TÜRK YE CUMHUR YET
ANAYASA MAHKEMES**

B R NC BÖLÜM

KARAR

FAT H SARIDA VED ERLER BA VURUSU

(Ba vuru Numarası: 2018/933)

Karar Tarihi: 9/6/2021

B R NC BÖLÜM

KARAR

- Ba kan** : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Hicabi DURSUN
Muammer TOPAL
Yusuf evki HAKYEMEZ
rfan F DAN
- Raportör** : Hilmi Can TURAN
- Ba vurucular** : 1. Fatih SARIDA (T.C. Kimlik No:25997215404)
2. Levent Gündüz AH N (T.C. Kimlik No:38644985940)
3. Özmen AKARSU (T.C. Kimlik No:56404252064)
4. Reyhan TOPSÖKEN (T.C. Kimlik No:28105740850)
5. Hatice DEN Z (T.C. Kimlik No:58342291228)
6. Sena KALAYCIO LU (T.C. Kimlik No:29407170246)
7. Ünsal KUT (T.C. Kimlik No:33874817382)
8. Zerrin GÜL (T.C. Kimlik No:35876199558)
- Ba vurucular Vekili** : Av. enay TAVUZ
9. Hakan ÖZTÜRK (T.C. Kimlik No:22624812074)
10. Hüseyin ARICI (T.C. Kimlik No:48859327220)
11. Pelin YILMAZ (T.C. Kimlik No:30250737456)
- Ba vurucular Vekili**: Av. Sibel BARDAKÇI

I. BA VURUNUN KONUSU

1. Ba vuru, idari merci tarafından tesis edilmi bir i lem bulunmadı ı gerekçesiyle davanın incelenmeksizin reddine karar verilmesi nedeniyle mahkemeye eri im hakkının ihlal edildi i iddiasına ili kindir.

II. BA VURU SÜREC

2. Ba vurular 3/1/2018 ile 18/7/2018 tarihleri arasında yapılmı tır.
3. Ba vuru, ba vuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmu tur.

4. Komisyonca ba vurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmi tir.

5. 2018/1687, 2018/1925, 2018/6093, 2018/6343, 2018/7393, 2018/7503, 2018/10340, 2018/10342, 2018/10628 ve 2018/21853 numaralı ba vurular, aralarında konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2018/933 numaralı bireysel ba vuru dosyası ile birle tirilmi tir.

6. Bölüm Ba kanı tarafından ba vurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmi tir.

7. Ba vuru belgelerinin bir örne i bilgi için Adalet Bakanlı ına (Bakanlık) gönderilmi tir. Bakanlık görü ünü bildirmi tir.

8. Ba vurucu, Bakanlı ın görü üne kar ı beyanda bulunmu tur.

III. OLAY VE OLGULAR

9. Ba vuru formu ve eklerinde ifade edildi i ekliyle ilgili olaylar özetle öyledir:

10. Ba vurucular, İfa Üniversitesinde farklı kadrolarda personel olup i sözleşmelerinin feshedilmesi veya emeklilik nedeniyle istifa edilmesi neticesinde sona ermesinden sonra İfa Üniversitesinden kıdem ve ihbar tazminatı ile ücret alaca ının ödenmemesi üzerine alacaklarının tahsili talebiyle Mahkemesinde dava açmı tir.

11. Ba vurucuların açmı oldu u davalar Mahkemesinde derdest iken 23/7/2016 tarihli ve 29779 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 667 sayılı Ola anüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere li kin Kanun Hükmünde Kararname'nin (667 sayılı KHK) 2. maddesiyle İfa Üniversitesi kapatılmı tir.

12. İfa Üniversitesi'nin 667 sayılı KHK'nın 2. maddesiyle kapatılması üzerine Mahkemesi, ba vuruculara ait alacak davalarında 29/10/2016 tarihli ve 29872 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 675 sayılı Ola anüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (675 sayılı KHK) 16. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca dava artı yoklu undan davaları reddetmi tir.

13. Ba vurucular 675 sayılı KHK ile getirilen düzenleme uyarınca üzerine Valilik Ola anüstü Hal Bürosuna ve Defterdarlı a İfa Üniversitesinden kıdem ve ihbar tazminatı ile ücret alaca ının ödenmesi taleplerinde bulunmu tur. Ba vurucular, idare tarafından altmı gün içinde cevap verilmemesi üzerine ba vurunun zımnen reddine ili kin i lemin iptali ile ba vuru konusu olan alaca ın yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle dava açmı tir.

14. dare Mahkemesi davanın 675 sayılı KHK'nın 16. maddesinin (4) numaralı fıkrası ile 17/8/2016 tarihli ve 29804 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 670 sayılı Ola anüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (670 sayılı KHK) 5. maddesi gere ince "yetkili idari mercii tarafından verilen bir karar bulunmadan açıldı ı" gerekçesiyle davanın incelenmeksizin reddine karar vermi tir.

15. Ba vurucular istinaf kanun yoluna ba vurmu , stinaf Mahkemesi ilk derece mahkemesi kararlarını usul ve yasaya uygun bularak istinaf ba vurusunun reddine karar vermi tir. stinaf Mahkemesi kararını ba vurucu Hatice Deniz 4/12/2017 tarihinde, Ünsal Kut, Levent Gündüz ahin ve Reyhan Topsöken 8/3/2018 tarihinde, Sena Kalaycı lu 8/12/2017 tarihinde, Özmen Akarsu 18/6/2018 tarihinde, Pelin Yılmaz 19/6/2018 tarihinde, Fatih Sarıda 5/1/2018 tarihinde, Zerrin Gül 5/2/2018 tarihinde, Hüseyin Arıcı ve Hakan Öktürk 9/2/2017 tarihinde tebli alımı tur.

16. Ba vurucular 3/1/2018 ile 18/7/2018 tarihleri arasında ve süresinde bireysel ba vuruda bulunmu tur.

IV. LG L HUKUK

17. İgili hukuk bkz. *Cem Taylan Erden ve di erleri*, B. No: 2017/32445, 19/11/2020, §§ 23-27.

V. NCELEME VE GEREKÇE

18. Mahkemenin 9/6/2021 tarihinde yapımı oldu u toplantıda ba vuru incelenip gere i dü ünüldü:

A. Adli Yardım Talebi Yönünden

19. Ba vurucuların bir kısmı bireysel ba vuru harç ve masraflarını kar ılama imkânının bulunmadı ını belirterek adli yardım talebinde bulunmu tur.

20. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet erif Ay* (B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimini önemli ölçüde güçle tirmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun oldu u anla ılan adli yardım talebinde bulunan ba vurucuların açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

B. Mahkemeye Eri im Hakkının ihlal Edildi ine li kin ddi

1. Ba vurucuların ddiaları ve Bakanlık Görü ü

21. Ba vurucular; taleplerine idarenin cevap vermeyi inin açık bir ekilde zımni ret oldu unu, 675 sayılı KHK'nın 16. maddesinde idarenin cevabının yazılı ve açık bir ekilde olmasını gerektirecek bir zorunlu hüküm bulunmadı ını, dare Mahkemesinin vermi oldu u kararın dayanaksız bir ekilde hukuka aykırı oldu unu, dare Mahkemesinin kararıyla kapatılan kurumlardan alacakların tahsilinin imkânsız hâle geldi ini belirterek Mahkemenin esasa girmeden davanın reddine karar vermesi neticesinde adil yargılanma hakkı, hak arama hürriyeti ve mülkiyet hakkının ihlal edildi ini ileri sürmü tür.

22. Bakanlık görü ünde 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanun'unun 10. maddesinde yer alan "*zımni ret*" hükmünün ba vuruya konu davada uygulanamayaca ı, 675 sayılı KHK'nın 16. maddesinde idare tarafından verilecek kararın dava açmanın bir ön ko ulu oldu u, ba vurucuların ilgili idari makama yaptıkları ba vuru olumsuz sonuçlanmadan idari yargıda dava açtıkları belirtilmi tir.

23. Bakanlık görü ünde ayrıca ba vuruya konu olayda yetkili makamlarca tesis edilen olumsuz bir i lem olmadı ndan davanın esasının incelenmesine olanak bulunmadı ı yönündeki dare Mahkemesi kararı ile bu kararı usul ve yasaya uygun bulan stinaf Mahkemesi kararının esas alınarak, ba vuru yolları tüketilmeden do rudan Anayasa Mahkemesine bireysel ba vuru yapıldı ı, bireysel ba vuruda kabul edilmezlik kararı verilmesi gerekti i görü ü bildirilerek takdirin Anayasa Mahkemesine ait oldu u belirtmi tir.

24. Ba vurucular; Bakanlık görü üne kar ı beyanlarında idarenin yakla ık dört yıla yakın süredir taleplerine cevap vermedi ini, idarenin sükutunun zımnen ret anlamında oldu unu, Bakanlık görü ünden farklı olarak ba vuru yollarını tükettiklerini ifade etmi tir.

2. De erlendirme

25. Anayasa'nın iddianın de erlendirilmesinde dayanak alınacak "*Hak arama hürriyeti*" kenar ba lıklı 36. maddesinin birinci fıkrası öyledir:

"Herkes, me ru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

26. Anayasa Mahkemesi, olayların ba vurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile ba lı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Ba vurucuların ikâyetinin zımni ret üzerine açılan davanın esasının incelenmemesine yönelik oldu undan ba vurunun mahkemeye eri im hakkı kapsamında incelenmesi gerekti i de erlendirilmi tir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

27. Açıkça dayanaktan yoksun olmadı ı ve kabul edilemezli ine karar verilmesini gerektirecek ba ka bir neden de bulunmadı ı anla ılan mahkemeye eri im hakkının ihlal edildi ine ili kin ba vurunun kabul edilebilir oldu una karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

28. Genel ilkeler için bkz. *Cem Taylan Erden ve di erleri*, §§ 45-57.

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

29. Somut olayda ba vurucuların zımni ret i leminin iptali ile tazminat ve ücret alaca mının ödenmesine hükmedilmesi talebiyle açmı oldukları tam yargı davasının *ba vuru üzerine idari merci tarafından verilmi karar* niteli inde bir i lem olmadı ı gerekçesiyle incelenmeksizin reddine karar verilmi tir. Ba ka bir ifadeyle dare Mahkemesine göre ba vurucuların idareye yaptı ı ba vurudan sonra dava açabilmelerinin artı idare tarafından bir cevap verilmi olmasıdır.

30. Somut ba vuruda ileri sürülen iddialar Anayasa Mahkemesi tarafından *Cem Taylan Erden ve di erleri* kararında incelenmi tir. Anılan kararda vurgulandı ı üzere dare Mahkemesince dayanılan 675 sayılı KHK'nın 16. maddesinin (4) numaralı fıkrasında, ilgililer tarafından yapılan ba vuru üzerine idarece altmı gün içinde cevap verilmemesi durumunda

ba vurunun zımnen reddedilmi sayılaca ını öngören 2577 sayılı Kanun'un 10. maddesine istisna getirildi ine dair açık hükmün yer almadı ının altı çizilmelidir. Zımni ret müessesenin anılan kararda de inilen anayasal güvencelerle ili kisi gözetildi inde 2577 sayılı Kanun'un 10. maddesinin 675 sayılı KHK'nın 16. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında yapılan ba vuruları kapsamayaca ının söylenmesi makul ve öngörülebilir bir yorum olmayaca ı gibi bu yorum Anayasa'nın 125. maddesinde yer alan güvence ile açıkça çeli ecektir. Hukuk kurallarının öngörülebilirlik ilkesiyle çeli en yorumları esas alınarak mahkemeye eri im hakkına yapılan müdahalenin kanunilik kriterini ta ıdı ı ifade edilemeyecektir. Dolayısıyla dare Mahkemesinin somut olayda idare tarafından verilmi bir kararın bulunmadı ı ekindeki yorumunun kanuni temelden yoksun oldu u sonucuna ula ılmı tır (*Cem Taylan Erden ve di erleri*, § 61).

31. dare Mahkemesinin ba vurucuların zımni ret i lemine kar ı dava açamayaca ına ili kin ba ka bir kanuni dayanak göstermemi olması kar ısında uyu mazlı n esas hakkında inceleme yapılmadan yargılamanın sona erdirilmesi nedeniyle yargılama sonucunda verilen kararın kanunilik unsurunu ta ımadı ı de erlendirilmi tir.

32. Açıklanan gerekçelerle ba vurucuların Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye eri im hakkının ihlal edildi ine karar verilmesi gerekir.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

33. 30/11/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kurulu u ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı öyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, ba vurucunun hakkının ihlal edildi ine ya da edilmedi ine karar verilir. hlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmı sa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde ba vurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladı ı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak ekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

34. Ba vurucular, ihlalin tespit edilmesini istemi ve tazminat talebinde bulunmu tur.

35. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Do an* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldı ında ihlalin nasıl ortadan kaldırılaca ı hususunda genel ilkeler belirlenmi tir. Anayasa Mahkemesi di er bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal kararının yerine getirilmemesinin sonuçlarına da de inmi ve bu durumun ihlalin devamı anlamına gelece i gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanaca ına i aret etmi tir (*Aligül Alkaya ve di erleri* (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019).

36. Bireysel ba vuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildi ine karar verildi i takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldı ından söz edilebilmesi için temel kural mümkün oldu unca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin

sa lanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kayna ı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya i lemin ve bunların yol açtı ı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep oldu u maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu ba lamda uygun görülen di er tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Do an*, §§ 55, 57).

37. h lalin mahkeme kararından kaynaklandı ı veya mahkemenin ihlali gideremedi i durumlarda Anayasa Mahkemesi, 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesinin ç tüzü ü'nün 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca, ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örne inin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmeder. Anılan yasal düzenleme, usul hukukundaki benzer hukuki kurumlardan farklı olarak ihlali ortadan kaldırmak amacıyla yeniden yargılama sonucunu do uran ve bireysel ba vuruya özgülenen bir giderim yolunu öngörmektedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararına ba lı olarak yeniden yargılama kararı verildi inde usul hukukundaki yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak ilgili mahkemenin yeniden yargılama sebebinin varlı mını kabul hususunda herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir kararın kendisine ula tı ı mahkemenin yasal yükümlülü ü, ilgilinin talebini beklemeksizin Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı nedeniyle yeniden yargılama kararı vererek devam eden ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken i lemleri yerine getirmektir (*Mehmet Do an*, §§ 58, 59; *Aligül Alkaya ve di erleri (2)*, §§ 57-59, 66, 67).

38. ncelenen ba vuruda ba vurucuların açtı ı davalarda davanın incelenmeksizin reddedilmesi nedeniyle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye eri im hakkının ihlal edildi i sonucuna ula ılmış tır. Dolayısıyla ihlalin mahkeme kararından kaynaklandı ı anla ılmaktadır.

39. Bu durumda mahkemeye eri im hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yapılacak yeniden yargılama ise bireysel ba vuruya özgü düzenleme içeren 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yapılması gereken i yeniden yargılama kararı verilerek Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ula tıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örne inin yeniden yargılama yapılmak üzere ekli tablonun (D) sütununda belirtilen mahkemelere gönderilmesine karar verilmesi gerekmektedir.

40. h lalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılamanın yeterli bir giderim sa layaca ı anla ıldı ından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

41. Dosyadaki belgelerden tespit edilen ekli tabloda belirtilen harç ve vekâlet ücretinden olu an yargılama giderlerinin ba vuruculara ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Talepte bulunan ba vurucuların adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Mahkemeye eri im hakkının ihlal edildi ine ilikin iddianın KABUL ED LEB L R OLDU UNA,

C. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye eri im hakkının HLAL ED LD NE,

D. Kararın bir örne inin yeniden yargılama yapılmak üzere ekli tablonun (D) sütunundaki ilgili mahkemelere GÖNDER LMES NE,

E. Ba vurucuların tazminat taleplerinin REDD NE,

F. Ekli tabloda gösterilen harç ve vekâlet ücretinden olu an yargılama giderlerinin ba vuruculara ÖDENMES NE,

G. Ödemelerin, kararın tebli ini takiben ba vurucuların Hazine ve Maliye Bakanlığı na ba vuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdi i tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FA Z UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örne inin Adalet Bakanlığı na GÖNDER LMES NE 9/6/2021 tarihinde OYB RL YLE karar verildi.

Ba kan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Yusuf evki HAKYEMEZ

Üye
rfan F DAN